

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	6 เม.ย. 2552	39	14066	5

มรดกกล้วยนา

ส่งผีไร่นา : พิธีกรรมบำบัดศัตรูพืช

ชาวไร่ชาวนาโบราณเชื่อกันว่า ถ้าพืชพรรณในไร่นาถูกศัตรูพืช อาทิ นก หนู บั้ว แมลงและเพลี้ย เป็นต้น เข้ารบกวนทำลายให้เกิดความเสียหายนั้นเป็นเพราะการกระทำของผีอันเป็นบริวารของเทวาธิดาราช อันมีพระอินทร์เป็นประธาน ผีดังกล่าวมีชื่อขึ้นต้นด้วย "อ้าย" มีทั้งหมด ๑๐ ตนได้แก่

อ้ายเหล็กแขนปล้อง	อ้ายซ้องหย่องมองแค
อ้ายผีป่า	อ้ายจั่วล่า
อ้ายหมาขาบ	อ้ายสาบข้าวไหม้
อ้ายไต้ไฟลอน	อ้ายชนไก่ไหม้
อ้ายชนไก่ยี่	อ้ายผีนาคหล่ม

ผีเหล่านี้อาจถูกหัวหน้าผีใช้ให้มาดูแลตรวจตราดูความสงบเรียบร้อยในโลกมนุษย์ แต่เมื่อถึงโลกมนุษย์แล้วผีอาจคิดคะนองหรือมีพฤติกรรมเป็นผีพาลเพราะขาดหัวหน้าคุมประพฤติ เทียวกลั่นแกล้งคนให้ได้รับความเดือดร้อน อย่างเช่น การแปลงกายเป็นนก หนู หมู หนอนและแมลงลงจิกกัดทำลายพืชผลข้าวกล้าในนา เป็นต้น

เมื่อเกิดเหตุการณ์ทำให้พืชพรรณเสียหาย ชาวล้านนาจะประกอบพิธี เช่น ผีที่ลงมาทำลาย เรียกชื่อพิธีว่า "ส่งผีไร่นา" "ส่งฮาลงนา" หรือ "ส่งบังส่งเพี้ยง" ในพิธีจะมีการเตรียม "ขันตั้งอาจารย์" คือพานใส่เครื่องค่านับครูของผู้ประกอบพิธี ได้แก่ ดอกไม้ ธูป เทียน หมาก พลุ อย่างละ ๔ กรวย ข้าวเปลือกหมิ่น (๑๐ ลิตร) ข้าวสารพัน (๑ ลิตร) ผ้าขาว ๑ พับ ผ้าแดง ๑ พับ เงิน ๓๒ บาท และอีกส่วนหนึ่งเป็นเครื่องบัดพลี ประกอบด้วยกระทงหยวกกล้วยบรรจุ เนื้อสด ปลาสด อาหารคาวหวาน ขนม ผลไม้ กล้วย อ้อย หมาก พลุ บุหรี่ อย่างละ ๔ ขัน ข้าวเหนียวปั้นสีขาว สีดำ สีแดง และสีเหลือง เขียนชื่อผีทั้งหมดใส่ลงไปด้วย แล้วนำไปตั้งบนร้านกลางบริเวณไร่หรือนา หลังจากที่อาจารย์ประกอบพิธีค่านับครูแล้วจะกล่าวคำโอองการว่า

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	6 เม.ย. 2552	39	14066	5

สาธุ โอกาส เทวราชา	ข้าแต่ท้าวอิราชา
दनองอาจเทวิน	อันมืองค์อินทร์เป็นเค้า
ท้าวจุลโลกบาลทั้งสี่	พระยมราชที่ทรงเดช
พระเวสสุกรรมและพรหมา	อันทรงเดชาทั่วด้าว
ท่านท้าวทั้งมวลผู้เป็นใหญ่	หากได้ใช้หมู่ประวีรารา
มารักษาเลียบเลิงดู	ยังหมู่ผู้ข้า
ยังไร่นาคามะเขต	แม้ตะแหลงเพศก็รู้ได้
ผีท่านใช้ชื่อว่าอ้ายแขนเหล็กป่อง	อ้ายช่องหย่องมองแค
ถัดนั้นแลอ้ายผีป่า	อ้ายจัวล่าแลอ้ายหมาขาบ
อ้ายสาบข้าวไหม้อ้ายไต้ไฟลน	อ้ายชนไก่ไหม้อ้ายชนไก่ยี่
อ้ายผีนาหล่มหล้าหมู่	ผู้ข้าก็รู้ชื่อแล้วนอ
จึงมายอปัญหาการ	แกงส้มแกงหวานหมากเหมี้ยง
มีพร้อมเลี้ยงเครื่องบูชา	ขอท่านจูงเมตตารับไว้
แล้วสิ่งขนด้ายคลาพราก	ออกเสียจากแดนไร่นา
ไปสู่คามบ้านอื่น	สิบหมื่นปี่อย่างคั่นมาเตอะ ๑
แล้วยกกระทงชูขึ้นทูลเหนือหน้าผากกล่าวคาถาว่า	
โอม โสโส มหาโสโส	สัพเพปิสา สัพเพยักขา
สัพเพอะวะมังคะลา ประราયิสสุ	โอมสิทธิ สิทธิ สวาหะ ๑
อุตุลา ทุฎฐลา	อุตุลา ตัณตุลา
มะรุลา บุปผะลา	ปัตตุลา กัลละลา ๑

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	6 เม.ย. 2552	39	14066	5

จากนั้นจึงทรงลง จดเทียนขึ้นสอง กล่าวต่อไปว่า

บทพุทธียะ ขอดเป็นคาถา บทตะติยาवादไว้บังหน้า

ตนตัวแห่งชายเยียนาน้ำฝ้า บ่เสียแรงราแต่ไร่

ฟังเนอศะยอมแม่ส้อมดอกไม้ มาหอมกลิ่นใกล้คันธ

เยียนาไร่แล้งบ่แห้งเหือดสัง พืชชะงะปลุกฝังเอาได้

ทั้งนกหนอนหนูบ่จู๋จุ่มใกล้ เปรี้ยงน้ำเปรี้ยงไฟมอดมุด

ข้าวไร่นาดินของกินมนุษย์ พระพุทธเจ้าเราทาน

สัพเพ สัตตา ออย่าพาน ออย่าผลาญ แต่เตอะฯ

จบแล้วอาจารย์หลั่งน้ำลงเหนือธรณี แล้วกล่าวคำ

โอม ปัทมะเมติ รัตติ กิตติ

มิตติ จุติ มุตติ จุติ

ธรรณีติ อิติ อิทัง ธาเรณังติ ฯ

ทุกชั้นตอนจบลงแล้ว ทุกคนหันหลังกลับโดยมิให้ผู้ใดหันกลับไปมองอีก ทำเช่น
นี้แล้วเชื่อกันว่า บรรดาศัตรูพืชที่เบียดเบียนอยู่จะลดจำนวนลงและหายไปในที่สุด

พิธีส่งผีในท้องไร่ท้องนาอาจดูมง่ายไร้สาระ แต่ในแง่กลับกันดูเป็นวิธีอันชาญ
ฉลาดสามารถรอมชอมธรรมชาติให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ปราศจากการเข่นฆ่าทำลาย
ดังนั้นในโบราณสมัยไม่ว่าจะเป็นผี คนหรือสัตว์ต่างอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างเกษมสันต์ ภัย
มารอย่างจี้รึงนั้นคงไม่มี.

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่